

Državnozborske volitve

Ceprav nas od državnozborskih volitev loči samo dobrih štirinajst dni, ne moremo loči da se je volivcev in volivk že prejela kdovekakšna volilna mrzlina. Tradicionalnih volilnih shodov takorekoč ni več, saj gotovo ne moremo smatrati za prava zborovanja tistih nekaj besed, ki jih strankin aktivist kar iz avtomobila izgovori na mestnem ali vaškem trgu mimo dočim, ne da bi se ti bogve kaj zanj zmenili. Nekoliko bolj živa pa je agitacija od človeka do človeka ali agitacija, ki se izvaja s pošiljanjem pisem in drugega propagandnega materiala posameznim volivcem in volivkam.

Morda se bo tik pred volitvami položaj nekoliko spremenil, vendar imamo vtis, da še tako pospešena in poživljena agitacija ne bo mogla povzročiti bistvenih premikov v volilnem zboru, ki je — vsaj pri nas — še dokaj jasno politično opredeljen.

Kar zadeva državnozborske volitve, računata dve najmočnejši stranki na Tržaškem, to je demokristjanska in komunistična, da bosta ohranili doseganje položaje in spet poslali v rimski parlament vsaka po dva predstavnika. Demokristjani naj bi imeli dva poslanca, komunisti pa enega poslanca in enega senatorja. Po izidih dosedanjih volitev nima nobena druga lista na Tržaškem možnosti, da prodre s svojimi kandidati. Vsake volitve so sicer neka uganka, vendar, kot smo že dejali, ni pričakovati kakih velikih presenečenj.

Tudi na Goriškem predvidevajo opazovanci, da ne bo posebnih novosti v primeri z zadnjimi državnozborskimi volitvami. Le demokristjani upajo, da bodo spet imeli v poslanski zbornici svojega predstavnika, ki je leta 1963 izpadel, ker ga je s preferenčnimi glasovi izpodnesel kandidat iz pokrajine Belluno. Da bi se to ne ponovilo, so demokristjani zmanjšali število kandidatov na listi, tako da bodo imeli volivci iz Belluna manj izbire pri oddajanju preferenc, kar naj bi šlo v korist volivcem z Goriškega.

Kako se bodo pri teh političnih volitvah odločevali slovenski volivci? Največja novost je v tej zvezi dejstvo, da se tokrat tržaška komunistična stranka ni obvezala, da bo poslala v rimski parlament kandidata slovenske narodnosti. Zato bi se moral zgoditi pravi čudež, kot je te dni pravilno poudaril tržaški poročevalec ljubljanske televizije, da bi slovenski kandidat na komunistični listi bil izvoljen v rimski parlament. Slovenski kandidat je tudi na socialistični listi, vendar, kot smo že poudarili, ta stranka nima na Tržaškem možnosti, da prodre z nobenim svojim kandidatom in zato tem manj s slovenskim.

Na volitvah za poslansko zbornico nastopa, kot znano, na Tržaškem lista Slovenske skupnosti. O vzrokih in namenu tega nastopa smo že pisali v predzadnji številki in

NEMIRNA NEMČIJA

Posledice Dutschkejeve demagogije se začenjajo kazati v nemškem političnem življenju vedno bolj očitno. V nedeljo so bile v zahodnonemški deželi Baden-Württemberg deželne volitve, pri katerih sta nazačevali tako krščansko-demokratska kot socialistična stranka, skoro desetino glasov pa so dobili nacisti, ki pri zadnjih deželnih volitvah leta 1964 sploh še niso postavili svojih kandidatov.

Krščanski demokrati so dobili 1.690.344 glasov in so v odstotkih nazadovali od leta 1964 od 46,2 na 44,1 odstotkov.

KATASTROFA SOCIALISTOV

Socialisti so prejeli 1.115.038 glasov, v odstotkih pa so doživeli pravo katastrofo. Od 37,1% pri zadnjih deželnih volitvah so zdrsnili na 28,9%. Medtem ko so krščanski demokrati kljub izgubi v odstotkih še pridobili en sedež v deželni zbornici (prej so jih imeli 59, zdaj jih bodo imeli 60), so izgubili socialisti kar deset poslancev (imeli jih bodo 37, doslej 47).

Pri vsem tem je zanimivo zlasti to, da so volivci, ki so jih izgubili socialisti, volili neonaciste. Ti so dobili 376.792 glasov (9,8%) in dvanajst poslancev. Komunistom naklonjena »Demokratska levica« je dobila samo 2,8 glasov in ne bo zastopana v deželnem parlamentu, kajti po nemškem volilnem zakonu so zastopane v zveznem in v deželnih parlamentih samo stranke, ki dosežejo vsaj 5% glasov. Nekoliko so napredovali tudi liberalci, ki so v opoziciji; od 13,1 so zvišali svoj odstotek na 14,4 in število poslancev od 14 na 18. Volitve v Baden-Württembergu pomenijo torej poraz za vladni stranki in zmago opozicije, posebno pa nacizma.

Kar zadeva hudi poraz socialistične stranke in prehod velikega dela njenih volivcev

se zato ne bi radi ponavljali. Slovenskim volivcem in volivkam na Tržaškem bi tokrat le ponovno povedali, da glas listi Slovenske skupnosti za državnozborske volitve nikakor ni izgubljen, ker bo jasno izpričal našo zahtevo in pravico po lastnem predstavništvu v osrednjem zakonodajnem zboru, česar pa nam sedanja volilna zakonodaja dejansko onemogoča.

Teden dni po državnozborskih volitvah, in sicer 26. maja, bomo imeli deželne volitve. S stališča slovenske manjšine je tu položaj nekoliko boljši, ker imamo možnost, da si izvolimo v deželni zbor svoje predstavništvo. Toda tu so nastali določeni premiki, ki zahtevajo natančnejšo analizo, če si hočemo ustvariti jasno in nepotvorjeno sliko položaja. Zato se bomo k stvari vrnili v prihodnji številki.

k neonacistom se je ponovil pojav iz časa, ko se je Hitler boril za oblast v Nemčiji. Njegova socialistično pobarvana demagoška gesla in lahka frazeologija, ki je prtila vse grehe in vzroke težav drugim, je pritegovala politično najmanj zavedni del volivcev in predvsem del proletariata, ki je prejel volil socialiste in komuniste.

VZROKI SOCIALISTIČNEGA PORAZA

Zakaj je tokrat toliko volivcev obrnilo socialistom hrbet? V socialističnih in demokratskih političnih krogih pripisujejo izgubo glasov obeh strank predvsem nemir, ki so jih v velikonočnem tednu povzročali študenti »lasači«, Dutschkejevi pristaji, zaradi atentata na svojega voditelja. Med temi »lasači« in razgrajali pa igra eno glavnih vlog sin zunanjega ministra Brandta, ki je obenem voditelj socialistične stranke. Kot znano, so razgrajali ti mladinci po cestah in predvsem skušali prepričati prodajo dnevnikov. Glasnik zvezne vlade v Bonnu Diehl je izjavil: »To je še staro pravilo: vsaki akciji levece odgovori reakcija z desnice.« Iz tega sledi nauk, da bi bilo treba obrzdati levičarske anaroidne študente, da bi tako prepričali drsenje glasov na desno in v glavnem v prid neonacistov.

Liudie, ki so jim zoprni nemiri razkuštranih in bradatih študentov, ki razgrajajo po cestah trgajo časnike in mečejo kamne na policijo, so glasovali za neonaciste iz protesta proti vladi, katero dolžijo, da ne zna napraviti reda in ukrotiti teh zmedenih skrajnežev. Tudi Dutschkejeva gesla za priznanje Vzhodne Nemčije in meje na Odri in Nisi vzbujajo povprečnemu volivcu vtis, da je vrzel Dutschke nemške narodne interese čez plot in da utira pot komunizmu. Zato so glasovali za neonaciste, ki nastopajo ravno z nacionalnimi gesli. V Nemčiji se ponavljata tragična napaka levih strank, da douščajo desnici nekaj monoton nad — seveda zooli frazerskim — varovanjem narodnih interesov in da nikakor ne znaajo najti ravnotežja med mirovno politiko in mednarodnim zblizevanjem na eni ter med realističnim varovanjem narodnih koristi na drugi strani.

KIESINGER V SKRBEH

Nemški kancler Kiesinger ne skriva svojih skrbi zaradi novega porasta neonacističnih glasov, ker bo to škodovalo ugledu Zahodne Nemčije v tujini. Seveda pa bi moglo to negativno vplivati tudi na vse prizadevanje za združitev razpolovljene Nemčije. Tolaži ga lahko ugotovitev sociologov, da je v vseh državah do 15% ljudi, ki so nagnjeni k ekstremizmu.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 5. maja, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: «Ivanhoe». Napisal Walter Scott, prevedla in dramaturgizirala Desa Kraševc. Tretji del; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Glasba po željah; 13.30 Nadaljevanje glasbe po željah; 14.30 Nedeljski vestnik; 15.30 «Nova komedija ali v kavarni». Igra v dveh dejanjih, napisal Leandro Fernandez de Moratin, prevedla Diomira Fabjan. Igra R.O., režira Jože Peterlin; 17.30 Prijatelji zborovskega petja; 18.00 Koncert v miniaturo; 18.30 Kino, včeraj in danes, pripravlja Sergij Vesel; 19.15 Sedem dni v svetu; 20.30 Iz slovenske folklorne: Lelja Rehar; Poklici: »Kuonj nuca sedluo«; 21.50 Sodobna glasba.

• PONEDELJEK, 6. maja, ob: 11.40 Radio za šole (za srednje šole); 12.10 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.40 Radio za šole (za srednje šole); 18.30 Iz opusa Schuberta in Rachmaninova; 20.50 Kulturni odmevi; 21.50 Slovenski solisti. Organist Hubert Bergant; 22.05 Zabavna glasba.

• TOREK, 7. maja, ob: 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 12.00 Iz slovenske folklorne: Lelja Rehar; Poklici: »Kuonj nuca sedluo«; 17.20 Slovenščina za Slovence, pripravlja prof. Martin Jevnikar; 17.40 Piero Pieri: Zgodovina prve svetovne vojne: »Prvo leto vojne«; 17.55 Zbor »Jakob Gallus-Petelin« iz Celovca, pod vodstvom Franceta Cigana; 18.30 Koncertisti naše dežele. Klavirski duo Edda Calvano — Bruna Della Pietra; 19.10 Plošče za vas, quiz oddaja; 20.35 Ermanno Wolf-Ferrari: »Il campiello«, opera v treh dejanjih.

• SREDA, 8. maja, ob: 11.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Brali smo za vas; 17.20 Odvetnik za vsakogar, pravna posvetovalnica; 17.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 18.30 »Začetki uprizorjanja Verdija v Ljubljani«, (Jože Sivec); 19.10 Zdravniška posvetovalnica; 20.35 Simfonični koncert. Vodi Klari Mizert. Sodelujeta sopranistka Ermi Santj in Flautist Miloš Pahor. V odmoru (približno ob 21.15) za vašo knjižno polico.

• ČETRTEK, 9. maja, ob: 11.35 Dal canzoniere sloveno; 12.00 Tri in ena — sobotni variete; 17.20 Marija Kacin: »Verizem in Giovanni Verga ter Antonio Fogazzaro«; 18.00 Zbor »Ernesto Solvay« iz Trziča; 18.30 Slovenski skladatelji. Janez Krstnik Dolar: Balletti a quattro št. 1. Orkester Radiotelevizije iz Ljubljane vodi Uroš Prevorsek, Balletti a quattro št. 12. Sonata a 13. Slovenski komorni orkester vodi Marko Munih. Cembalist Anton Kolar; 19.10 Pisani balončki; 20.35 »Srečno pot, Pavle!« Komedija, napisal Gaspare Cataldo, prevedel Maks Šah, režira Jože Peterlin; 22.20 Skladbe davnih dob Johanna Okeghema.

• PETEK, 10. maja, ob: 11.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Gospodinja nakupuje, pripravlja prof. Tone Penko; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 18.00 Beri, beri rožmarin zeleni, ljudski pevec in pesmi; 18.30 Harfistka Giselle Herbert; 19.10 Novele XX. stoletja: Giorgio Bassani: »Spominska plošča v via Mazzini«, (Prevedel Franc Jeza); 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe. Vodi Ferruccio Scaglia; 22.00 Komorne skladbe.

• SOBOTA, 11. maja, ob: 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 12.00 Kulturni odmevi; 13.30 Semenj plošč; 15.00 Glasbena oddaja za mladino; 16.00 Avtoradio — oddaja za avtomobiliste; 16.10 Prevedel slovenske dramatičke. Pripravila Jože Peterlin in Josip Tavčar. Sodobna družbena drama s socialnimi podarki; 17.20 Dialog — Cerkev v sodobnem svetu; 17.40 Lepo pisanje — vzori in zgledi mladega rodu. Pripravil Janko Jež; 18.00 Zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane, vodi Marko Munih; 19.10 Družinski obzornik; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 Tri in ena — sobotni variete; 21.20 Vabilo na ples; 22.20 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphi« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Hujša napetost na Bližnjem vzhodu

V Jeruzalemu so priredili Izraelci 2. maja veliko vojaško parado, s katero so počastili 20. obletnico neodvisnosti Izraela.

Parada je hotela pokazati moč izraelske vojske. Poleg izraelskih čet in orožja je bilo videti v paradi tudi orožje, ki so ga Izraelci v lanski junijski vojni zaplenili sovražnikom, kot na primer tanke, topove in drug vojaški material sovjetskega izdelka, nad oddelki v paradi je švigalo 300 letal, med njimi tudi en zaplenjeni MIG-21.

Parado so priredili kljub sklepu Varnostnega sveta, ki je zahteval od Izraela, da se ji odreče, glede na to, da je potekala pot vojaškega mimohoda tudi skozi nekdanji jordanski del svetega mesta.

Za to priložnost so odredile oblasti obsežne varnostne ukrepe. Tajne arabske organizacije so že prejšnje dni pozivale jeruzalemske Arabce, naj parado bojkotirajo in ostanejo med tistim časom zaprti v svojih hišah.

Izraelske oblasti pa so postavile številne cestne zapore na cestah, ki vodijo v Jeruzalem z zasedenih ozemelj zahodno od Jordana. S tem so hotele preprečiti, da se ne bi vtihotapili v mesto Arabci, ki bi ščuvali k neredom.

Toda parada je potekla v popolnem miru in redu ter v prazničnem vzdušju. Izraelcem je pomenil ta 2. maj, dvajseta obletnica neodvisnega narodnega doma, lastne države, po kateri so hrepneli nad 1800 let, velik in vesel praznik. Ljudje so vso noč pred parado prepevali in plesali po jeruzalemskih ulicah.

Prihodnje leto pa bodo priredili za 2. maj veliko romanje judovskega ljudstva v osvobojeni Jeruzalem.

Posebno ostro so reagirali na izraelsko naznanilo o nameravani paradi v Egiptu. Nasser je celo zagrozil z novo vojno Izraelu. Njen izid ga menda ne briga. Ob tem je prišlo do histeričnega poljubljanja med njim in njegovimi fanatičnimi mladimi pristasi.

Izraelski general Moshe Dayan pa je te dni zagrozil z novim izraelskim kazenskim pohodom v Jordanijo, če ne bo prenehalo streljanje od tam. In ni dvoma, da mislijo Izraelci s to grožnjo resno.

—0—

Novice po svetu

V Prestinu pri Comu je 40-letni tihotapec Alessandro Rigamonti ustrelil drugega tihotapca, 43-letnega Egidia Martinellija, pred očmi njegove žene in dveh otrok. Martinellijeva otroka, ki sta se obesila na morilčev avto, je vlekel več sto metrov s seboj.

V Rimu je umrla Anna Maria Mussolini (39 let), najmlajša Muscol'nijeva hči. Bila je poročena z igravcem Nandom Puccijem.

Franz Rademacher, nekdanji pajdaš Adolfa Eichmanna, je bil obsojen v Bambergu na pet let ječe, ker se je udeležil pomora 3.300 Judov med drugo svetovno vojno.

Italijanskemu parlamentu po volitvah bo verjetno predložen nov osnutek o ločitvi zakona. Osnutek naj bi skupno predložile vse laične stranke, o čemer se zdaj diskutira.

Ne samo preko zveznih forumov

Za prvomajsko številko ljubljanskega dnevnika »Delo« je dal predsednik izvršnega sveta SR Slovenije, Stane Kavčič, intervju, v katerem je prikazal nekatere trenutno najvažnejše gospodarske probleme, pri čemer je opozoril, da imajo delovne organizacije (podjetja) še vedno »premajhen maneverski prostor«.

Na vprašanje urednikov »Dela« glede njegovih »medrepubliških srečanj« v zadnjem času, ki so vzbujala pozornost, pa je Stane Kavčič izjavil:

»Seveda ne gre za nobeno slučajnost. Prepričani smo, da vseh problemov naše socialistične skupnosti ni mogoče reševati samo v in preko zveznih forumov. Mislimo, da je potrebno in koristno odpreti še druga pota in poiskati še druge oblike spoznavanja, razumevanja in sodelovanja med narodi Jugoslavije. Na sestankih s predstavniki republiških izvršnih svetov smo vedno najprej obravnavali osnovna družbena, ekonomska in sistemska vprašanja, ki so pereča in odprta za vso Jugoslavijo in tako skupna vsem nam. Izmenjavali smo tudi mnenja o neposrednem sodelovanju med posameznimi republikami, kar pa je vedno prispevalo k sodobnim integracijskim težnjam, zlasti na gospodarskem področju in v enotnem gospodarskem prostoru. Lahko rečem, da je vedno prevladovala skupna in enotna orientacija glede nadaljnega razvoja našega političnega in gospodarskega sistema, prevladovala je enotnost pogledov tako glede ocenjevanja tistih pozitivnih oblik in metod, ki se že uveljavljajo v vsakodnevnih odnosih med nami, kakor tudi

glede tistih negativnih in že preživelih ostankov preteklosti, katere še nismo uspeli odstraniti v praktičnem življenju.

Spričo vsega tega mislim, da je tako sodelovanje in povezovanje in izmenjava mnenj zelo koristna, da je to nov in pozitiven element naše samoupravne socialistične skupnosti in da je zato treba s to prakso nadaljevati. Glede na to, da včasih nekateri žele posamezna avtohtona stališča slovenskega izvršnega sveta prikazovati kot nekakšno težnjo k zapiranju v ozke slovenske republiške meje, mislim, da je taka naša načelna orientacija in konkretna praksa neposrednega povezovanja in sodelovanja z vsemi republikami v Jugoslaviji še en dokaz več, kako so taka mnenja in očitki ali zmotni ali pa celo tendenciozni. Smo, skratka, zelo odprti, komunikativni do vseh tistih vprašanj, ki resnično spadajo na nivo federacije. Menimo, da jih moramo reševati principiarno, enakopravno in z jasno orientacijo. Kar pa je izven tega, pa naj rešuje vsaka republika sama, po lastni presoji in tako, kot se ji zdi, da najbolj ustreza njenim spoznanjem, položaju, možnostim in potrebam.«

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 5. maja, nedelja: Miran, Irenej
- 6. maja, ponedeljek: Janez, Mladen
- 7. maja, torek: Stanko, Stojan
- 8. maja, sredo: Miha, Miša
- 9. maja, četrtek: Gregorij, Griša
- 10. maja, petek: Izidor, Antonin
- 11. maja, sobota: Frančišek, Ljerka
- 12. maja, nedelja: Pankracij, Uglješa

Lista in program Slovenske skupnosti

V soboto, 27. aprila, je bila vložena na sodišču v Trstu kandidatna lista Slovenske skupnosti za deželne volitve. Kandidatna lista v tržaškem volilnem okrožju je na slednja: Stoka Drago, pravnik; Vrabc U-bald, glasbenik; Sfiligoj Avgust, odvetnik; Jež Janko, profesor; Španger Vekoslav, upokojenec; Debelis Alojz, kmetovalec; Jurjevič Zorko, delavec; Kerševan Ema, uradnica; Kralj Ivo, kmetovalec; Sosič Milan, inženir; Bernhard Edi, delavec; Stare Milan, zdravnik; Zahar Mario, delavec; Remec Savina, uradnica; Černe Dušan, časnikar.

Iz programa liste z znakom Slovenske skupnosti objavljamo naslednje osnovne zahteve:

Slovenska manjšina v Italiji mora dobiti prav tako zajamčeno pravico do lastnega zastopstva v parlamentu, kakor ga ima francoska manjšina v dolini Aosta. Samo v mestu Trstu je več Slovencev, kot je Francozov v vsej dolini Aosta.

Položaj Slovencev v Italiji je treba načelno urediti z ustreznimi zakoni na osnovi ustave, londonske spomenice ter Listine o človeških pravicah.

Zahtevamo priznanje obstoja Slovencev v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini, ki so še vedno brez narodnostnih pravic. Razdelitev Slovencev v tri kategorije je treba odpraviti. Ravnanje s tržaškimi, goriškimi in beneškimi Slovenci mora biti enako. Tržaški in goriški Slovenci, ki bodo volili listo Slovenske skupnosti, bodo v smislu njenega programa glasovali tudi za pravice beneških in drugih Slovencev v videmski pokrajini, ki nimajo te možnosti.

Zahtevamo spremembo statuta dežele Furlanije-Juljske krajine. Vanj je treba vnesti stvarna določila za zaščito slovenske narodne manjšine v deželi. Italija mora izpolniti obljubo, ki jo je dala med pogajanjem za mirovno pogodbo. Takrat so njeni zastopniki slovesno izjavili, da bo slovenska manjšina zaščiten s posebnim statutom v deželi, ki bo ustanovljena in bo do-

bila posebni statut prav zato, da uredi pravice Slovencev. Tega danes ni. Vladne in opozicijske stranke niso izpolnile dane obljube, ko so v parlamentu izglasovale sedanji statut. Tako se je večkrat zgodilo, da je rimska vlada izpodbijala ali dala v ustavnem sodišču razveljaviti tista redka zakonska določila v korist Slovencev, ki jih je sprejel deželni svet na pritisk svetovalca Slovenske skupnosti. To zlo je treba v korenini odpraviti.

Boj za slovenske pravice se mora nadaljevati. Slovensko zastopstvo, ki ga bomo tudi letos izvolili, se bo moralo zavzemati zlasti še za sledeče programske točke:

pravica do primerne zastopstva v javnopravnih organih in komisijah, zlasti v tistih, kjer bodo na vrsti zadeve, ki se tičejo Slovencev;

pravica do uporabe slovenščine in do sorazmerne namestitve Slovencev v javnih upravah na vseh področjih, kjer prebivajo Slovenci;

slovenske strokovne šole in tečajji vseh vrst in stopenj;

zaščita slovenskega narodnostnega ozemlja pred razlaščenjem in zaščita krajev

pred načrtnim in umetnim spreminjanjem njegove etnične sestave;

pravica do uradnega priznanja nazivov krajev ter do namestitve dvojezičnih napisov pred kraji, kjer prebivajo Slovenci;

pravica, da bodo slovenske kulturne, vzgojne, športne in dobrodelne ustanove ter organizacije dobivale povečane prispevke in lahko uporabljale javne naprave;

okrepitev dejavnosti slovenskih denarnih zavodov in pravica Tržaški kreditni banki, da posluje s tujino;

Slovenskemu gledališču naj se prizna status javnopravne ustanove in naj se mu zagotovijo stalne dotacije.

Na **gospodarsko-socialnem področju** zahtevamo povečanje državnih dotacij za naše področje. Investicije naj gredo za okrepitev pomorstva, industrije, trgovine, kmetijstva, prometnih zvez in turizma. Gospodarska politika dežele naj bo usmerjena k povečanju proizvodnje, ustvaritvi novih delovnih mest, k znižanju cen in dvigu kupne moči prebivalstva. Vsaki družini je treba omogočiti najem in sčasoma nakup dostojnega doma.

Na **kmetijskem področju** zahtevamo poleg tega modernizacijo in specializacijo, da

(Nadaljevanje na 4. strani)

Še o rudniku urana v Sloveniji

Glede na naš članek v velikonočni številki N. 1. o rudniku urana v Sloveniji, ki je začel poskusno obratovati, smo dobili več vprašanj, kje je Gorenja vas, kjer je ta rudnik. To je vas v Poljanski dolini na Gorenjskem.

Ena zadnjih številčk ljubljanskega »Dela« natančneje poroča o najdbi uranove rude v Poljanski dolini in o delih ter načrtih v zvezi z njo. Iz članka pa tudi zvedemo, kako je politično »pokojni« Aleksander Rankovič svoj čas napolnil najdbo malovredne uranove rude Kalni v vzhodni Srbiji blizu bolgarske meje ter zapravljal za izgradnjo rudnika in stanovanja okrog deset milijard dinarjev. Zdaj so rudnik v Kalni opustili, ker je ruda vsebovala premajhen odstotek

urana. Uranova ruda v Gorenjem pa vsebuje od 0,1 do 1,0 in celo več odstotkov urana. Ležišče urana v Poljanski dolini je po mednarodnih merilih srednje veliko in po energetski vrednosti je že doslej ugotovljena ruda enaka energiji vseh znanih zalog nafte v Jugoslaviji. Vendar so inženirji zelo previdni, da se ne bi ponovila napaka iz Kalne in se ne bi preveč zaleteli. »Bolje počasi, pa gvišno!« je njihovo geslo.

Rudnik v Gorenjem tudi ni več v izključni pristojnosti zveze komisije za atomsko silo, ampak ima pristojnost nad njim ljubljanski geološki zavod ob sodelovanju zvezne komisije. Ni pa še točno odločeno, čigav bo pravzaprav uran, ki ga bodo nakopali v Gorenjem...

F. J. * 13 SMRT V POMLADI

Odložil je nahrbtnik in sedel k mizi. Začutil je spet tako značilno vzdušje njune kože, tesnobno in žalostno, pa domače in prijazno obenem. Vse je bilo tako kakor vedno, v kotu materina postelja, pri oknu starinski šivalni stroj z vložki iz spreminjaste ribje kosti, ki jih je tako občudoval, ko je bil majhen, v kotu levo od vrat zidan štedilnik in zraven njega stara kuhinjska omara z opekami namesto zadnjih nog, po kateri je kot otrok tako rad stikal in iskal raznih skritih poslastic, ki jih je mati skrila, da bi vsega hkrati ne pojedel. Tako rad je jedel. Na starinski nočni omarici pri postelji je stal sadreni kipec svete male Terezike in pod steklom njegova fotografija, ki ga je prikazovala v črni obleki in s kolarjem okrog vratu. Bila je iz prvega leta v bogoslovju. Materi je strašno ugajala, ker mu je prevečani fotograf, ki se je specializiral za fotograflanje bogoslovcev in duhovnikov, s pomočjo svojih retušnih trikov napravil nenaravno mil, kar angelski obraz; toda matere le ni mogel prepričati o njeni ogabnosti. Ob vznožju postelje je stala omara, v kateri je hranila mati perilo in svojo borno nedeljsko obleko, v posebnem predalu pa dokumente, ki so se ji zdeli važni, pisma in tiste uboge krajcarje, ki jih je prislužila s šivanjem ali če je prodala nekaj jajc. Pri vratih je visel porcelanasti škropilnik z upodobljenim angelom, ki je imel pozlačene perutnice, toda ena je bila

nekoliko odkrušena, ker mu je padel nekoč iz rok, ko je bil še majhen in si je hotel ogledati angela od blizu. Nad mizo je visel križ, ki ga je mati sicer večkrat obrisala, toda dim in para sta se v teku let tako vjedla vanj, da je bilo božje telo že skoro črno. Nad materino posteljo je visela velika slika v lesenem okviru, ki je bil po nekdanjem okusu preplepen z izrezljanimi lesenimi okraski, od katerih so se že mnogi odlučili. Predstavljala je žalostno Mater božjo s prebodenim srcem. Bil je slab barvni tisk, kakor so jih nekdanj prodajali sejmarji na letnih sejmih, toda Marijin obraz je ne glede na vso sladkobnost izražal čudno milino in žalost, bil je kakor živ, ali pa se je le Tinetu tako zdelo, kajti ta obraz mu je bil domač, odkar se je zavedel svojega življenja, pred njim je opravljal svoje otroške molitve, bil je priča vseh njegovih otroških bolečin in radosti. Tudi zdaj se mu je zdelo v nemirni in nejasni luči petrolejke, da obrača Marija v njega svoje žalostne oči in da ima njen obraz prav tak izraz kakor materin. Seveda je bila to le domišljija, toda ko se je oziral po vseh teh bornih in tako znanih predmetih, ki so polnili sobo, je imel občutek, da vsi žive, da se vsi vesele, da je spet doma, obenem pa so vsi polni neke otožnosti, kakor da so se v teku dolgih let vsi navzeli žalosti, ki jo je nosila mati v srcu, kakor da je ta žalost vsemu vtisnila svoj pečat. Bilo je, kakor da so še stene prepojene s to brezupno, tiho žalostjo. Vendar mu je bilo vse to tako drago, bilo je del njegovega življenja. Vsak izmed teh predmetov je imel zanj svoj obraz in svoj izraz ter svoj prostor v njegovem srcu. Zato mu je dobro delo, da je spet doma, čeprav je čutil, kako se tudi njegovega srca spet polasča otožnost in ga zapreda v svojo nevidno pajčevino.

(Dalje)

Tržaškega

Predstavniki SGZ pri ministru Tolloyu

Minister za zunanjo trgovino, senator Giusto Tolloy je v četrtek, 2. t. m., sprejel v Trstu delegacijo Slovenskega gospodarskega združenja. Delegacijo so sestavljali predsednik SGZ Stanko Bole, podpredsednik Dušan Košuta, tajnik Jure Stavar ter odborovi člani dr. Kukanja, dr. Oblak, Marino Kralj in dr. Fornazarič.

Predsednik Bole je ministru najprej obrazložil značaj in delovanje SGZ. Poudaril je med drugim, da je združenje nastalo pred 22 leti z namenom, da na razvalinah in razdejanjih, ki jih je slovenskim tržaškim gospodarstvenikom zavestno prizadejal fašizem, postopno obnovi in zgradi novo gospodarsko telo, ki naj se polnopravno vključi v širšo gospodarsko strukturo mesta in po svojih močeh prispeva k splošnemu družbenemu razvoju. V ta namen si je združenje dosledno prizadevalo, da bi s svojimi pobudami prispevalo za vključitev Trsta v mednarodno trgovino, zlasti s sosednimi državami. V tej zvezi je predsednik Bole izrazil zadovoljstvo, da so pobude združenja, ki so se mnogim še pred kratkim zdele neuresničljive, postale da-

nes takorekoč last vseh tržaških gospodarskih krogov.

Na koncu je Stanko Bole še poudaril, da tržaški uradni krogi žal še vedno ne upoštevajo SGZ tako, kot s svojim delovanjem in vplivom zasluži, in ga celo povečini hote ignorirajo.

O tržaških aktualnih problemih sta še spregovorila dr. Kukanja in Dušan Košuta.

Minister Tolloy je pozorno poslušal izvajanja predstavnikov SGZ in med drugim poudaril, da se mu zdi, da gre razvoj na bolje, zlasti če sedanji položaj primerjamo z nekdanjim. Poudaril je nadalje, da gre do prizadevanja vlade in zlasti še njegovega ministrstva za tem, da bi Trst postal važno evropsko trgovinsko središče, k čemur lahko prispevajo tudi slovenski tržaški gospodarstveniki. Zato je izrazil željo, da bi se še sestal s predstavniki Slov. gospodarskega združenja.

—0—

ENOTNA KMEČKA ORGANIZACIJA

Pred dnevi je bil ustanovni občni zbor nove kmečke strokovne organizacije, ki je nastala po združitvi Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov. Predsednik nove organizacije je Jože Škrk, posestnik iz Trnovce v nabrežinski občini in dolgoletni predsednik Kmečke zveze. Tajnika sta Lucijan Volk in Mario Grbec, ki sta opravljala tajniške posle v obeh dosedanjih kmečkih organizacijah.

Prejeli smo: IZJAVA SDZ

Ker Svet Slovenske skupnosti ni pristal na upravičeno zahtevo, da naj bi imela naša organizacija sama pravico odločati, kdo naj jo na listi za deželne volitve zastopa, kakor tudi, da naj bi bila število in vrstni red kandidatov SDZ sorazmerna temu, kar je bilo priznано drugim političnim skupinam, ter smo bili glede liste enostavno postavljeni pred izvršeno dejstvo, je Slovenska demokratska zveza sklenila, da na listi, kakor je bila sestavljena in sprejeta, ne sodeluje.

Posamezniki, ki kandidirajo na listi za deželni svet v tržaškem okraju, torej ne predstavljajo SDZ.

SDZ obžaluje, da je bila s tem prvič v zgodovini skupnih povojnih volilnih nastopov demokratičnih Slovencev na Tržaškem izsiljena kandidatna lista, ki ne izraža soglasja in edinosti vseh naših skupin.

Dosledna svojemu narodnemu programu pa SDZ kljub temu poziva slovenske volivce, da glasujejo za to edino slovensko listo. Zakon nam itak omogoča, da s preferenčnim glasom podpremo kandidata, kateremu zaupamo.

Glavni odbor
Slovenske demokratske zveze
za Tržaško ozemlje

Lista in program Slovenske skupnosti

(Nadaljevanje s 3. strani)

se bodo povečali kmetovi dohodki. Dežela mora podpreti kmeta v proizvodnji in prodaji pridelkov. Za povečanje kmetijske proizvodnje naj se odpravijo vojaške služnosti. Podpore ob toči, poplaval ali suši je treba izplačati takoj. Okrepiti je treba bolniško in socialno zavarovanje za kmečko prebivalstvo ter znižati davke.

Na delavskem področju zahtevamo tako zaščito, da se delavcem ne bo treba izseljevati v druge dežele ali tujino. Tu naj velja posebna pozornost Beneški Sloveniji. Brezposelnost in podzaposelnost naj se odpravita z ustvaritvijo novih delovnih mest v industriji, z brezplačno industrijsko izobrazbo vajencev in odraslih (ki mora biti za Slovence slovenska), z okrepitevijo obrt-

ništva itd. Povišati je treba delavske plače in pokojnine nižjih kategorij ter izboljšati celotno bolniško in socialno zavarovanje. Delavcem naj se omogočijo cenena in dostojna stanovanja.

Na obrtniškem, trgovskem, podjetniškem področju zahtevamo razmah malih in srednjih podjetij z nizkoobrestnimi posojili, v nujnih primerih tudi s prispevki, ki jih ne bo treba vrniti. Davke je treba znižati, upoštevajoč težavni gospodarski položaj Tržaške, Goriške in Beneške Slovenije. Okrepijo naj se trgovina, promet in turizem z Jugoslavijo, Avstrijo in drugimi deželami srednje in vzhodne Evrope. V ta namen je treba znižati carine in železniške tarife. Trst mora dobiti nove tovarne in nove ladje, da bo lahko veliko središče pomorsko-industrijskega gospodarstva na Severnem Jadranu.

Za socialno-gospodarsko enakopravnost zahtevamo odpravo zapostavljanja Slovencev. Slovenski delavci, kmetovalci, obrtniki, trgovci, uradniki in izobraženci morajo biti socialno in gospodarsko, v podjetjih in uradih, pri napredovanju in drugod enakopravni z italijanskimi.

Za slovensko mladino in športnike zahtevamo sprejemanje slovenske mladine z navadno, strokovno ali višjo izobrazbo v ustrezne službe ter večje razumevanje za slovenske športnike na vseh področjih, saj so lahko s svojo požrtvovalnostjo in uspehi vsej deželi za vzgled in v ponos.

BARBARSTVO

Slovenska skupnost nam sporoča, da je na seji Odbora za volilno premirje, ki je bila 30. aprila, njen predstavnik dr. Drago Štoka ostro obsodil trganje in barbarsko mazanje lepakov Slovenske skupnosti. Na več krajih mesta (trg Oberdan, Viale XX Settembre itd.) so namreč lepaki Slovenske skupnosti pomazani s črnilom in raznimi žaljivimi pripisi. Zato je predstavnik Slovenske skupnosti pozval Odbor za volilno premirje, naj obsodi ta barbarska dejanja, ki nas spominja žalostne preteklosti in ki zbuja sovraštvo med tu živečima narodoma, ki si tako želita miru in medsebojnega razumevanja.

Odbor za volilno premirje je ta dejanja soglasno obsodil.

DEŽ NA KRASU

Letošnja pomlad na Krasu je bila vse do zadnjega zelo sončna in topla, vendar je trajalo sončno vreme že vse predolgo, tako da so nasadi že občutili sušo. Na srečo pa se je za konec tedna vreme temeljito preobrnilo in že v soboto ponoči ter nato v nedeljo je močno deževalo.

Upajmo, da bomo imeli ugodno vreme tudi zanaprej. Res pa je, da je bodočnost kraškega kmeta le v intenzivnem poljedelstvu ali bolje rečeno v vrtnarstvu, zlasti na toplih gredah, v cvetličarstvu itd., kar ne bo več toliko odvisno od vremena. Seveda pa je potrebna za to cenena voda iz vodovodov. Izkušnje kažejo, da je tako vrtnarstvo neprimerno bolj donosno kakor navadno poljedelstvo. Potrebno bo urediti le prodajo in sicer na zadružni podlagi, da ne bodo pobrali glavnega dobička posredniki na debelo, tisti, ki bodo spravljali pridelke na trg, kakor se zdaj dogaja ne le pri nas, ampak po vsej Italiji.

Socialistična lista v Vidmu odklonjena

Osrednji volilni urad pri tržaškem prizivnem sodišču je v četrtek dokončno razsodil, da zaradi prekrškov, oziroma neizpolnjevanja določil 9. in 11. člena deželnega volilnega zakona Združena socialistična stranka ne bo smela s svojo kandidatno listo nastopiti na deželnih volitvah v videmskem volilnem okrožju. Glavni prekršek je v tem, da liste ni predložil predstavnik, ki ga je za to pooblastila stranka, niti njegov namestnik, temveč zastopnik, ki ni bil formalno od stranke za to poverjen.

Razsodba prizivnega sodišča je s formalnega stališča brezhibna, ker je postopek vlaganja kandidatnih list z zakonom natančno določen.

Čisto drugačen pa je dejanski položaj, ker je onemogočen nastop na volitvah stranki, ki je v videmskem volilnem okrožju za demokristjani najmočnejša. Na njeni listi bi morala med drugim kandidirati dosednji podpredsednik deželne vlade Giacometti in dosedanji odbornik za zdravstvo Nardini.

ROMARJI SLOVENSKEGA PRIMORJA ODKRILI OGLEJ

Nedelja 28. aprila 1968 bo zapisana v cerkveni kroniki kot pomemben dan v letu vere. Nepregledna vrsta avtobusov je pripeljala v starodavno baziliko v Oglej, nekuanje žarišče krščanstva, nad 4000 slovenskim romarjem iz vseh krajev Primorske. Tudi iz tržaške in goriške okolice se je nekaj ljudi pridružilo našim romarjem, ki so se šli zahvalit za dar svete vere ter izprosit novih poklicev. Pojačana varnostna služba je skrbela za nemoten potek svčanosti. Prelepa Poponova bazilika je ob tako pestri množici spet zaživela, saj je to množico preveval isti duh vere kot njene nekdanje graditelje. Impozantnost stavbe, razpoloženje vernikov in ubrano množično ljudsko petje so pretresali duše vseh prisotnih. Tople besede goriškega nadškofa in pomembne besede našega škofa Janeza Jenka so vsa čustva še poglobila.

Iz vsega je izžarevala sila, ki more streti okorelo, vase zasidrano dušo, da se zopet vključi v harmonijo skupnosti. Kako so potrebni taki sunki, taki nadnaravni elektrošoki za ozdravljenje duše, ki jo je zmedel oglušajoči šum tehnike in vrtoglave mehanike modernega mrzlega napredka. Vsaj za kratek čas si se rešil moreče disonance sveta in zadihal v harmoniji sloga in zvoka ter bratske povezanosti v veri, jeziku in ljubezni. Pozabil si svoje osebne probleme in bil zavzet za ideale, ki te dvigajo mnogo višje od raznih sputnikov in raket, do samega Boga. Govoril sem z raznimi Slovenci iz zamejstva. Soglasno so izjavljali, da smo jim šele mi s tem našim romanjem odkrili pravi obraz Ogleja. Ne zgodovinarji in arheologi, ampak ubranost naših src in glasov je pričarala vso veličino, resnobo in uporabnost tega svetega prostora iz prvega tisočletja krščanstva. Simbolika mozaičnega tlaka, ubranost romanskega sloga, mogočnost celote, vse to je tvorilo pravi okvir božjemu dogajanju ob tako živem sodelovanju. Prepričan sem, da se bodo še dolgo poznali sadovi te pretresljive slovesnosti.

Udeleženec

Iz Goriške

V volilnem ozračju

Splošni vtis je, da se volivci, zlasti slovenski, ne zanimajo preveč za volitve v poslansko zbornico. Bližje so jim volitve za deželni svet. A tudi pri teh je volivna mrzlica v primeri z zadnjimi precej nizka.

Zanimivo bi bilo poiskati vzroke tej politični pasivnosti. Nekateri so globlji, drugi pa skoraj na dlani.

Eden izmed vzrokov politične nezadovoljnosti in sledeče brezbriznosti med mnogimi volivci je skrajno nedemokratični način izbire kandidatov. Kakor v Giolittijevi dobi ali pri nas v staroslovenski se zbere nekaj oseb, ki izberejo po določenih interesih imena za kandidate; med prve seveda sebe. S spretnim taktiziranjem znajo nato servirati že sestavljeno kandidatno listo svojim brumnim pristašem. Eni od teh so kar zadovoljni, češ, že prav, da so »gospodje« to sitnost uredili. Tudi če so seznam pri notarju podpisavali in so za imena kandidatov izvedeli šele iz časniških poročil. Drugemu delu volivcev pa je s takimi načini onemogočen rok, da bi se uprli samovolji nekaterih »voditeljev«. In tako se politična brezbriznost širi prav zaradi samovoljnega postopka nekaterih, ki izključujejo druge od soudeležbe v političnem življenju. Seveda se takšni načini političnega vodstva bridko maščujejo in škodujejo koristim skupnosti. Rekli smo, da so to pojavi v italijanskih strankah, še bolj pa v naši skupnosti.

Zato je tudi zunanje politične propagande doslej zelo malo. Lepakov ni dosti videti, kričavih zvočnikov po goriških ulicah (razen za liberalce) še nismo slišali, shodov tudi še ne. Pa se nihče zato ne razburja.

Kandidatne liste

Goriški volilni urad je sprejel in overovil deset kandidatnih list za deželnozbornske volitve 26. maja. Na prvem mestu

glasovnice bo znak krščanske demokracije, na drugem komunistični, nato po vrsti: PSIUP, misinski, liberalni, monarhistični, republikanski, Slovenske skupnosti (osmo mesto), nove republike in združenih socialistov.

Na petih seznamih so določeni nosilci liste; tudi pri listi Slovenske skupnosti (dr. Sfiligoj). Če nekoliko razčlenimo gornje sezname, opazimo, da skušajo demokristjani izvoliti dosedanje predstavnike. Komunisti imajo na tretjem mestu dosedanjega svetovavca Jarca, to se pravi, da ga ni majo namena poslati v deželno zbornico. Združeni socialisti so postavili na sedmo mesto Waltritscha, PSIUP pa Janka Gergoleta iz Doberdoba.

Slovenski kandidati so na listi Slovenske skupnosti, oziroma goriške SDZ. Prva dva sta odvetnik Sfiligoj in učitelj Suligoj, tretji pa dr. Štoka iz Trsta.

Stevecjan:

PRVI MAJ

Letos sta se obe prosvetni društvi pametno dogovorili za ločeno praznovanje prvega maja. Prosvetno društvo »Sedej« je imelo napovedano prireditev za prejšnjo nedeljo »v borovcih«. Slabo vreme pa je običajno prireditev onemogočilo. Zato se je kulturni spored odvijal v dvorani Katoliškega doma v Gorici ob še precejšnji udeležbi. Vsakdo bi se bil namreč raje udeležil majskega slavja na prostem. O pomenu praznovanja 1. maja je kratko spregovoril dr. Štoka iz Trsta.

Dogovor in tudi vreme je bilo pa bolj naklonjeno »Briškemu griču«, ki je imel majske proslave v sredo, 1. maja. Ob enajstih dopoldne je odbor odprl dobro urejeno vinsko razstavo, za katero je prispevala tudi deželna uprava. Uradne goste — vreme se še ni ustalilo za večji obisk — je pozdravil domači župan Klanjšček, nakar sta povzela besedo dr. Attems, predsednik konzorcija za poimenovanje briških vin, in podpredsednik deželnega sveta odvetnik Devetag.

Vinska razstava na Dvoru kaže napredek v primeri z lansko. Štirinajst pridelovavcev razstavlja sortirana vina v steklenicah in pletenicah in briško rebulo, ki se posebno onkraj meje vedno bolj uveljavlja. Razstava bo odprta do nedelje.

Popoldne se je ob precej hladnem vremenu razvijal že napovedani pevski, godbeni in plesni program.

S TRŽAŠKEGA

RADIJSKA POSTAJA »TRST A« ZA LEPO SLOVENSČINO

Radijska postaja »Trst A« je posvetila zadnji čas še večjo pažnjo lepi slovenščini. Med programe je unešena tedenska oddaja »Slovenščina za Slovence«, ki jo piše prof. Martin Jevnikar in na katero opozarjamo naše bralce in poslušavce te postaje.

Za bodrenje nad lepo slovenščino v radijskih novicah pa je bil naprošen prof. Vinko Belčič, ki se je te naloge tudi prizadevno lotil.

Tržaški skladatelj Mario Zafred, ravnatelj Verdijevega gledališča, je bil predlagan za novega umetniškega ravnatelja rimske Opere.

Koliko velja trg sv. Marka v Benetkah?

Ko sem se vzpenjal po monumentalnem redipuljskem pokopališču s svojim znancom in razmišljal o smelem načrtu tega ogromnega spomenika ter o baje bajnem strošku za njegovo uresničitev, me moj prijatelj prekine in pravi: Moj sin je bil pred kratkim v Benetkah in je prišel domov ves strt od veličine, bogastva, lepote trga sv. Marka in vsega, kar ga obdaja. Cerkev — čudež umetnosti — doževa palača — stavba, pred katero omedliš, če nimaš dobrih živcev, da prenesejo tako močno žarčenje — stolp sv. Marka, čuvar in svetilnik, razgledno oko severnega Jadrana in velikanska ploščad na sredi — kot ustvarjena za velike slavnosti. Kaj vse to velja. Videl je krog ljudi, ki so se ravnokar pogovarjali o sedanji vrednosti vsega tega kulturnega zaklada. Vsakdo je rekel svojo. Pa se približa neki kmet in molče posluša. Čez nekaj časa ga eden prisotnih kot v zasmeh vpraša: „No, kaj pa Vi menite, kaj bi bilo vredno vse to?“ »Ma, mi no go studià. A stento me firmo. Però ve digo che una bona piovà de april val

più che tutta la ciesa, la piasa e il campanil« (Veliko ne vem, komaj se podpišem, a mislim, da pošten aprilski dež več velja kot cerkev, trg in še zvonik povrh).

Mož je pametno povedal. Vsa obdelana zemlja, posejana in posajena, je eno samo pokopališče, eno samo grozno koncentracijsko taborišče, hiralnica, dokler ne pride blagodejen dež. Šele ta postavi v pogon čudežne aparate v mrtvi zemlji in se tako začne presnavljanje in taka delavnost, da se lahko prednjo skrijejo vse tovarne sveta, tudi tiste z najpopolnejšo avtomatizacijo in elektronsko opremljenostjo.

Tja se zazri ti, ki te zavest napredka nekoliko prijema in si v nevarnosti za domišljavost. Le nič se ne boj. Naprave v naravi, ki jih je izumil pred tisočletji »mištro vseh mištrov«, kot je imenoval Boga neki kmet v slovenski Istri, so še precej pred našimi, sicer nesluteni iznajdbami.

To je samo nekaj razmišljanja ob dežju, ki je prišel ob koncu letošnjega aprila.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Skrb za slovenski jezik

Vsakdo, ki mu je pri sreči usoda slovenskega jezika mora z zadovoljstvom sprejeti redno izhajanje revije »Jezik in slovstvo«, ki jo izdaja Slavistično društvo v Ljubljani, urejajo pa jo Jože Toporišič kot odgovorni urednik in Franc Zadravec ter Janez Sivec. Letos so izšle že štiri številke, ki so prinesle marsikakšno tehtno razpravo in članek o razvoju slovenščine v modernem času in o nevarnostih, ki ji grozijo. Jezik je namreč živ organizem, ki raste in se razvija z narodom ter odraža, kot v zrcalu, vso njegovo zgodovino. Vsako zgodovinsko razdobje mu vtisne svoj pečat. Tragična razdobja, razdobja tuje nadoblasti in izkoriščanja ter zatiranja narodnega duha in svobode vplivajo na jezik negativno, ker ga razkrajajo in vnašajo vanj tuje besede in slovnične elemente. Ugodna razdobja pa pospešujejo razvoj jezika in njegovo izobraževanje. Revija »Jezik in slovstvo« dobro odraža tako gledanje na razvoj narodnih jezikov — vse to velja namreč za jezike vseh narodov —, in zato posveča problemom slovenskega jezika veliko skrb. To skrb odraža v tej številki predvsem članek Jožeta Toporišiča »Misel o našem slovenskem jeziku«, v katerem opozarja na nevarnosti, katerim je danes izpostavljen slovenščina: V članku piše med drugim:

»Moje mnenje o vprašanju slovenskega jezika torej je, da je za tisto, kar v splošnem rojeva tako široka obrambna prizadevanja slovenskega jezika, objektivni vzrok: je neka nepravilnost v obravnavanju slovenskega jezika, nenaravno omejevanje njegove življenjske moči in teženj — da se tako izrazim — teženj po popolni odraslosti, po funkcionalni zasičenosti. Pot slovenskega jezika do funkcionalne enakopravnosti ni nič manj mučna od poti slovenskega naroda do dejanske politične enakopravnosti... Dejstvo, da tega in onega ni mogoče doseči v slovenskem jeziku, da tej in oni potrebi slovensko govorečega ni ustrezno v slovenskem jeziku, četudi bi lahko bilo, ustvarja upravičen občutek omejevanja. Ta pri ljudeh, ki vedo, da imajo pravico živeti brez neujnih omejitev, zbuja naravno prizadevanje, da

se odstranijo momenti, ki povzročajo to neljubo, nekoristno, škodljivo stanje... Mislim, da je rešitev tega vprašanja odvisna od naše resnične kulturnosti, kulturnosti (in ne samo naše), od našega prizadetega in pristnega sodelovanja pri zadevah človeškega duha in srca,« nadaljuje prof. Toporišič. »Če se bomo kulturno dovolj izobrazili, bomo nujno postali potrošniki dobrin, do katerih v veliki meri vodi samo materina, v našem primeru slovenska beseda. Na mislih so mi besedna in gledališka umetnost in duhovna in nravsvena omika sploh, do katere prihajajo najširši krogi le po materini besedi.«

Toporišič potem prikaže glavne nevarnosti, ki po njegovem mnenju danes grozijo slovenščini.

Izmed vsebine najnovejše, četrte letošnje številke revije »Jezik in slovstvo« je omeniti zlasti nekaj temeljnih ocen slavističnih del. Tako na primer prof. Vilko Novak temeljito kritizira neko slovensko-madžarsko slavistično delo oziroma zbornik o znanem pokojnem madžarsko-slovenskem slavistu Avgustu Pavlu. Zbornik, ki so ga izdali v Prekmurju, je naravnost sramotno zanikno urejen, tudi jezikovno. Berta Golob piše o jezikovni vzgoji, za tržaško javnost pa je zanimivo opozorilo kritika Lina Legiša na dramo o Veroniki Deseniški, ki jo je napisala Tržačanka Marica Gregorič in jo je leta 1911 igralo Slovensko gledališče v Narodnem domu v Trstu. To dramo je prezl tudi prof. Jevnikar v svoji v italijanščini napisani knjigi v Veroniki Deseniški v slovenski književnosti.

V močno zastarelem duhu pa je napisan članek Emila Štamparja »Slovenski in hrvaški književni stiki«, v katerem najdemo npr. še nekdanje unitaristične fraze o Srbiji kot »jugoslovanskem Piemontu«. Omeniti je tudi razpravo Helge Glušič o prozi primorskega pisatelja Cirila Kosmača.

Zadnji čas je tudi po daljšem času spet izšel nov zvezek »Slavistične revije«, o kateri se je že zdelo, da je zaspala.

PREDAVANJA O NOVEJSI SLOVENSKI ZGODOVINI

V ponedeljek zvečer je predaval v Društvu slovenskih izobražencev v ulici Donizetti v Trstu časnikar Franc Jeza, o medvojnem dogajanju v Sloveniji. Predavanje je spadalo v cikel, ki naj bi osvetlil mlajši generaciji novejšo slovensko zgodovino in v katerem so drugi predavatelji že osvetlili razdobje prve svetovne vojne in po njej. Zadnje predavanje je prikazalo dogajanje v zvezi z ustanovitvijo Osvobodilne fronte in skušalo ugotoviti glavne politične tokove, miselne struje in programe, ki so vplivali na mišljenje in ravnanje Slovencev v medvojnem času in tik pred njim. Osvetlilo je zlasti važno vlogo krščanskih socialistov v odporiškem gibanju, katero pa so končno izgubili zaradi pomanjkanja političnih izkušenj in neugodnih okoliščin. Predavatelj je pri tem poudaril tudi važno političnega dela in nabiranja političnih izkušenj.

SOLČENICIN NA PIKI

V Moskvi se oblastniki spet razburjajo zaradi pisateljev. Tokrat so si vzeli na piko slavnega Solčenicina, ki je napisal povest ali bolje reportažo iz resničnega dogajanja »En dan v življenju Ivana Denisoviča«. Solčenicin trdi, da je nekdo naskrivaj odnesel na zahod rokopis njegovega novega romana »Rakov oddelek«, ki ga bo izdala revija ruskih beguncev »Grani« v Frankfurtu. On baje o tem nič ne ve in je poslal Zvezi sovjetskih pisateljev pismo, v katerem je izrekel sum, da je poslala roman v tujino tajna policija, da bi ga mogla tako obtožiti protisovjetskega delovanja. Dokaz za to vidi v dejstvu, da je mogel odnesti roman v tujino samo nekdo, ki ima potni list in je torej v dobrih zvezah s policijo.

Ze prej so pretihotapili v tujino njegov roman »Prvi odsek«.

Nova številka revije „Umana“

Pred nekaj dnevi je izšla nova številka tržaške revije »Umana«, za prvo tretjino letošnjega leta, to je za razdobje januar-april. Na uvodnem mestu prinaša uvodnik uredništva pod naslovom »Revolucija nravnosti: popravek k demokratični nezrelosti«. V njem je poudarjeno med drugim, »da ni moderne demokracije in prave zahodne civilizacije brez temelja v obliki spoštovanja človeške osebnosti do same sebe, do drugih in drugod do tje. Do tega cilja bo morala priti tudi sama Rusija v svojem postopnem vračanju v zahodno okrilje.« Uredništvo si ne prikriva težav na poti do tega cilja. V članku so omenjene tudi bližnje parlamentarne volitve v Italiji in uredništvo »Umane« izraža željo, da bi pomenile korak naprej k nravnemu očiščenju javnih navad in vzdušja, s tem, da bi v vseh strankah prevladali pošteni ljudje nad takoimenovanimi profiterji in političnimi prepučevalci. Uredništvo »Umane« ne dvomi, da je v vseh strankah dovolj takih poštenih ljudi, ki bi lahko napravili konec politični nravnosti. V članku je nanizanih mnogo modrih misli, vendar pa najdemo v njem tudi nekaj tistega abstraktnega odnosa do stvarnih problemov, ki teži za tem, da bi dalo vsem vprašanjem značaj izbire med moralnim in nemoralnim.

Alfredo Poggi je prispeval obširno razpravo o vprašanju razporeke v Italiji, ki pa je močno pole-

mična. Domenico Maltese nadaljuje svojo razpravo o Einsteinovi teoriji relativnosti, o času in o filozofiji, ki je zgrajena na tej relativnosti. Zanimivo je tudi razpravlanje Giacoma Furlanija o »Aktualizaciji in razvoju družbe«. V članku razlaga pomen besede »aktualizacija«, ki je etnološkega izvora, v zvezi s študijem različnih kultur oziroma civilizacij. Zanimive so njegove misli o vrednosti raznih kultur, ki jih ni mogoče meriti z istimi merili in je zato bolje, da se sploh ne spuščamo v njihovo ocenjevanje. Avtor vidi v medsebojnem kulturnem obogatitvi in izmenjavi odločilni faktor človekovega razvoja k enotnemu, univerzalnemu pojmovanju človeštva, vzvišenemu nad rasne predsodke, v skladu tudi s krščanskim naukom, ki je že vedno učil, da so vsi ljudje enako vredni.

Anita Pittomi je napisala članek o pokojnem pesniku Virgiliu Giottiju, objavljeni pa so tudi odlomki iz njegovega ganljivega in ponekod pretresljivega dnevnika. Aurelia Gruber Benco je prispevala lepo novelo »Ko je rodil devinski pristan«, o rojstvu novega človeka v majhni krajevni skupnosti, ki so jo sestavljali Italijani, Slovenci in zavezniški vojaki. Guido Devescovi je objavil daljšo pesem pod naslovom »La Disperata« (Obupana). Valeria Sisto Comar pa dramski monolog »La Frana« (Plaz). Aurelia Gruber Benco ocenjuje recital »Jaz, Bertold Brecht«, ki ga je uprizoril Giorgio Strehler v milanskem Piccolo Teatru s sodelovanjem Milve, objavila pa je tudi zanimiv simpatično napisan a nekoliko preveč fantastičen članek o Lojzetu Spacalu — fantastičen tam, kjer skuša dojeti etnični izvor Spacalove umetnosti, saj išče izvor Kraševcev nekje na tihomorskih otokih, zaradi »lotosovega cveta« (?) nad kraškimi portali.

V splošnem se lahko reče, da je ta številka »Umane« resnično zanimiva in aktualna.

—0—

V Bujah v neki starodavni palači bo ustanovila Republika Hrvaška etnografski muzej za Istru. Odprt bo morda že to poletje.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Félicien Marceau

»J A J C E«
(L'OEUF)

Komedija v dveh dejanjih

Scenograf: Demetriij Cej

Kostumograf: Alenka Bartlova

Režiser: ADRIJAN RUSTJA

PREMIERA:

V soboto, 4. maja ob 21. uri ABONMA: PREMIER-SKI — RED A-A1. (Vstopnice so še na razpolago) PONOVIIVE:

V nedeljo, 5. maja ob 17. uri ABONMA: NEDELJSKI POP. — DER D INVALIDSKI RED C. (Vstopnice so še na razpolago)

V ponedeljek, 6. maja ob 21. uri ABONMA: SPORTNI — RED H. (Vstopnice so še na razpolago) V sredo, 8. maja ob 20. uri ABONMA: DIJASKI — RED F. (Vstopnice so še na razpolago)

V soboto, 11. maja ob 21. uri ABONMA: SINDIKALNI — RED G I. PONOVIITEV — RED B. (Vstopnice so še na razpolago)

V nedeljo, 12. maja ob 17. uri ABONMA: OKOLISKI — RED E. (Vstopnice so še na razpolago)

Bred zadnje premiero 19

Slovensko gledališče v Trstu bo uprizorilo v soboto, 4. maja ob 21. uri komedijo Feliciena Marceauja »Jajce«. To je zadnja premiera v letošnji jubilejni sezoni; ob zaključku sezone pa bo nastopil v Kulturnem domu Balet reške opere.

Felicien Marceau je sodobni romanopisec, komediograf in francoski kritik. Po vsem svetu je zaslovel s to bizarno komedijo, ki je obnem komična in grenka. Magis, junak komedije, je človek v »sistemu«, pri čemer pojem »sistem« vključuje v svoj pomen povprečno meščanstvo. Sistem je popoln, neusmiljen, poln in okrogel kot jajce. Edi-

ni pogoj, da se lahko vanj uvrsti, je ta da se odreče svoji osebnosti. Tako je končno Magis prišel do uspeha.

Marceau je pri tem prišel do zaključka, da je vse spremenljivo, vse mogoče in dovoljeno, toda pod enim pogojem: svojih življenjskih pravil ne sme vsiljevati sočloveku, kajti vsakdo se lahko na svoj način svobodno moti.

Pri predstavi sodeluje ves ansambel SG v Trstu. Nosilec glavne vloge je Stane Starešinič, Sceno je izdelal Demetriij Cej, kostume pa Alenka Bartlova. Režijo je pripravil Adrijan Rustja.

Boris Košuta državni prvak

BORISOV PODVIG POMENI NAJVEČJI USPEH SLOVENSKEGA ZAMEJSKEGA ŠPORTA PO VOJNI

Letošnji 1. maj bo prišel v zgodovino slovenskega zamejskega športa. Ta dan se je namreč v San Elpidiu a Mare (prov. Ascoli Piceno) zaključila državna prvenstva v namiznem tenisu. Na čilo državnega prvenstva v namiznem tenisu. Na njem je Boris Košuta končno kronal svoje dolgotrajne napore in dosegel res izreden uspeh: zmagal je v I. kategoriji in s tem osvojil absolutni državni naslov. To je veliko zadoščenje, seveda najprej zanj, posredno pa tudi za ves slovenski zamejski šport.

Rad bi vam obširno poročal o tej čudoviti zmagi, a me žal zaradi zaposlenosti ni bilo zraven. Vem samo to, kar nam je Boris na kratko poročal po telefonu. Premagal je po vrsti najprej s 3:0 Turinčana Frascarola, ki je v II. kategoriji izločil Edija Boleta, nato Rimljana D'loria in letošnjega državnega reprezentanta Milančana Geronija. S tem je bil že v polfinalu. Tu ga je čakal Turinčan Rastelli, državni reprezentant na letošnjem evropskem prvenstvu v Lyonu in veliko odkritje letošnje namiznoteniške sezone. Spominjam se, kako je Boris z njim zadnjič igral na državnem turnirju v Novari. Kljub dobri igri je takrat klonil. Tokrat pa je bil rezultat kar 3:0 v njegovo korist. S to prepričljivo, gladko zmago nad letos zelo proslavljenim Rastellijem se je Boris uvrstil v finale. Na drugi strani mize ga je čakal večkratni absolutni državni prvak Galli iz Pontedere, ki je prvič zmagal že leta 1959 prav v Trstu in je torej tržaškimi ljubiteljem bele žogice dobro znan. Boris ga je po krasni zmagi spravil na kolena s 3:1.

V telovadnici prijetnega mesteca San Elpidio a Mare, kjer je namizni tenis po zaslugi zelo aktivnega župnika don Baldassarija res najpopularnejši šport, je bilo za finalne tekme prisotnih nad tisoč ljudi. Vsi so bili navdušeni nad Borisovo igro in so mu iz srca čestitali. Prejel je krasno zlato kolajno in celo vrsto nagrad. Veselimo se z njim in mu želimo še veliko uspehov.

Edi Košuta

JESENICE — POZOR! NORVEŠKI HOKEJISTI BI SE RADI MASCEVALI

Norveški hokejisti so sklenili, da se dobro pripravijo za prihodnje svetovno prvenstvo, ki bo, kot znano, spet v Ljubljani (in Skopju?). Teško so pogoltnili poraze na olimpijskih igrah v Grenobleu, kjer so morali kloniti tudi pred slovenskimi hokejisti. V norveškem tisku se je razvela po Grenobleu razprava, kaj je vzrok neuspehov nor-

veškega hokeja, saj so v vseh drugih zimskih športih Norvežani odlični.

Največji norveški dnevnik »Altenposten« je prinesel nedavno obširen članek, v katerem najavlja »reformo« norveškega hokeja. Skrbeli bodo za na raščaj in dobro izbirali igralce za reprezentanco, ki mora razpolagati z dovolj kandidati. Verjetno bodo najeli tudi tujega trenerja, najbrž Sveda. V Ljubljani se hočejo postaviti in napraviti lep vtis, predvsem pa se »masčevati« — tudi Jeseničanom.

RAZPIS NATEČAJA ZA PODELITEV STIPENDIJ ZA IZPOPOLNITEV V SLOVENSKEM JEZIKU IN LITERATURI

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo SR Slovenije

razpisuje

na podlagi jugoslovansko-italijanskega sporazuma o kulturni izmenjavi z dne 21. julija 1964 in kasnejših dodatnih sporazumov, sklenjenih v mešanem jugoslovansko-italijanskem odboru, predvidenem v 8. členu posebnega statuta, priloženega k Londonskemu sporazumu z dne 5. oktobra 1954

natečaj

za podelitev šestih stipendij za študij in izpopolnitev v slovenskem jeziku in literaturi pri univerzi v Ljubljani za akademsko leto 1968-69.

Vsaka od navedenih stipendij znaša 9.000 Ndin za celotno akademsko leto in se izplačuje v mesečnem znesku 900 din od oktobra 1968 do junija 1969. Stipendije so namenjene pripravi in specializaciji učiteljev osnovnih in srednjih šol s slovenskim učnim jezikom na področju pod italijansko upravo ter tistih oseb, ki želijo poučevati na navedenih šolah.

Prošnje za dodelitev zgoraj navedenih stipendij lahko vložijo pripadniki slovenske skupine, ki imajo diplomno srednje šole ali višjo diplomno. Prošnje lahko vložijo tudi tisti, ki so že eno akademsko leto dobivali stipendijo in jim je za dokončanje študija potrebno še enoletno bivanje v Ljubljani. V takem primeru mora kandidat za stipendijo predložiti potrdilo o opravljenih izvitih.

Nekolkovane prošnje, s kratkim življenjepisom prosilca in ustreznimi podatki zlasti o dokončanem študiju in o morebitni dosedanji službi, naj prosilci vložijo pri Solskem skrbništvu v Trstu do 15. maja 1968.

Izid razpisa bo pravočasno sporočen vsem udeležencem.

Novice po svetu

ZBLIŽANJE MED CERKVIJO IN VLADO NA ČESKOSLOVAŠKEM?

Papež Pavel VI. je sprejel v četrtek dopoldne monsignora Františka Tomaška, apostolskega administratorja v Pragi, in Ambroža Lazika, apostolskega administratorja v Trnavi. Oba sta prispela v Rim 19. aprila ter sta imela pogovore z najvišjimi prelati vatikanskega državnega tajništva in drugih rimskih kongregacij.

Opazovalci menijo, da sta češkoslovaška škofa seznanila papeža v avdijenci o najnovjšem razvoju na Češkoslovaškem s posebnim ozirom na stike, do katerih je prišlo med vladnimi osebnostmi in škofi. Kot znano, je češkoslovaška vlada v preteklosti in posebno v dobi stalizma hudo preganjala Cerkev in posebno duhovnike in škofo. Žrtev preganjanja je bil tudi praški nadškof Beran, ki je prebil dolga leta v ječi in nato v internaciji, potem ko so ga tudi nacisti preganjali in poslali v koncentracijsko taborišče Dachau.

POLOŽAJ V VIETNAMU

Neki ameriški vojaški glasnik je naznanil, da je vojaška operacija, ki jo je pred dvema tednoma začelo okrog 10.000 zavezniških vojakov v dolini A Shau, dosegla svoj namen. Ameriške in južnovietnamske čete so namreč pregnale sovražnika iz doline in presekale zelo važno pot za preskrbovanje sovražnih sil v srednjem delu Južnega Vietnama. Dolino A Shau so imeli dve leti zasedeno Severnovietnamci.

Pogajanja med Američani in Severnimi Vietnamci glede kraja pravih mirovnihih pogajanj pa se še vedno vlečejo. Indonezija je nonudila, da bi se pogajali na neki njeni križarki v Tonkinškem zalivu, na kar so Američani pristali. Hanoi pa še ni odgovoril. Pogajanja z Azijci zahtevajo veliko potrpljenja.

1. MAJ V PRAGI

Prebivavstvo Prage letos prvič ni bilo prisiljeno, da se udeleži tradicionalnega prvomajskega sprevoda. Kljub temu — ali bolje: ravno zato — pa se ga je udeležilo letos še več ljudi, čeprav je lep sončni dan vabil na izlete. Gesla, ki so jih nosili v sprevodu, so bila spontana. Videti je bilo tudi doslej prepovedane uniforme legionarjev skavtov in Sokolov.

Majhen otrok, ki ga je nesel oče na ramah, je držal napis: »Povejte mi vso resnico, preden postanem velik!«

V Sloveniji pa so praznovali 1. maj zlasti z izleti, tudi čez mejo.

TURISTICNI VLAKI DO KOPRA?

Kot poročajo, bodo morda vozili letošnje poletje že tudi turistični vlaki na progi Ljubljana-Koper. Zdaj vozijo po novi progi med Koprrom in Divačo ter naprej samo tovorni vlaki, ki prevažajo blago iz koprškega pristanišča ali vanj. Trenutno so še v teku pogajanja z železniškim podjetjem v Postojni in avtobusnim podjetjem v Koprju, ki naj bi prevažalo potnike z avtobusi naprej v razne obalne kraje v Istri.

Ti vlaki bi nedvomno še bolj vzdramili v Slovencih pomorsko zavest.

—0—

V prvih dveh mesecih letošnjega leta so spili ljudje v Italiji 2 milijardi in 700 milijonov skodelic kave, a le 60 milijonov skodelic čaja, za skupno 70 milijard lir.

Spomini iz prve svetovne vojne

92 V RUSKEM UJETNIŠTVU Inž.-J. R.

Poročevalec je energično protestiral in vztrajal na tem, da mu prinesejo juho in gosjo pečenko. Tedaj se je restavrater ujezil in vrgel poročevalcu na mizo denar — in še nekaj več — kot je ta plačal vnaprej za kosilo. Tedaj je poročevalec potegnil iz žepa mednarodno časnikarsko legitimacijo, katero je restavrater že poznal. Takoj je spremenil glas iz odurnega in poveljujočega v krotkega in proseče vprašal, če se z gospodom lahko govori na štiri oči. Poročevalec ni bil hudoben človek in se je dal preprositi. Restavrater mu je odšteli protivrednost za tisoč obrokov klasičnega kosila v Podvoličski: juha in gosja pečenka s solato. Za vsak primer pa je poročevalec pobral svojo prtljgo in se odpeljal s prvim vlakom proti Dunaju, ker se je že večkrat zgodilo, da se je kdo zadušil na gosji kosti.

»A tako je bilo torej v Podvoličski,« se oglasi Kliment Ivanič. »Takrat sem bil lačen, hudo lačen, a tudi sedaj sem in zato pozivam Nino Dimitrijevno, da poskrbi za naše želodce, ko nas je že povabila na večerjo. Kolja, poglej!« In Kolja, ravnatelj preizkuševališča, je pogledal v kuhinjo, a

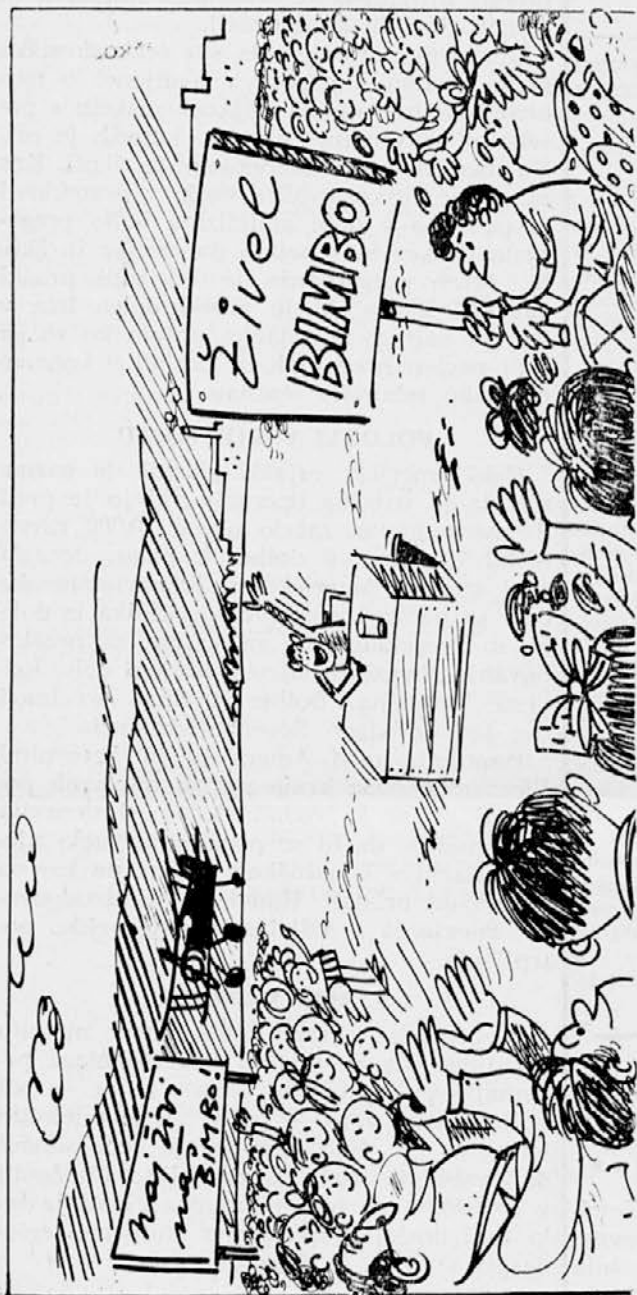
se takoj vrnil v spremstvu Nine Dimijetrijevne, svoje žene in Nine Konstatinovne, feldšerjeve starejše hčerke. Miza je bila kmalu pokrita in pripravljena tako, da je bilo pričakovati prvorazredne večerje. Stenska ura na uteži v kotu je kazala kakšno minuto pred polnočjo in takrat sta obe Nini prinesli vsaka po eno globoko posodo nečesa, kar je bilo podobno supu — juhi, a se ni kadilo. Ko sem slišal besedo »halodnoje«, sem nekoliko bolje pogledal in ugotovil, da je to naša žolica ali želatina, kot jo pri nas kuhajo navadno za Veliko noč. Nini sta stregli in silili vsaka od svojega konca mize. Jaz sem hotel videti, koliko si drugi vzamejo, da jih bom posnemal. Zato mi je bilo sila nerodno, ko je Nina Konstatinovna ponudila najprej meni, kar pa sem vljudno odklonil kažoč na Lavro Lazarevo, potem pa na Klimenta Ivaniča, tako da sem bil jaz postrežen kot tretji. Nisem si vzel mnogo, a vendar preveč, ker »halodnoje« je bilo močno papricirano. Pri ponovnem ponujanju nisem nič vzel in prav sem storil, saj so itak izpraznili obe posodi.

(Dalje)

14

BIMBO BIMBO BIMBO BIMBO

Piše MILE MIRNIK
Riše MARJAN BREGAR

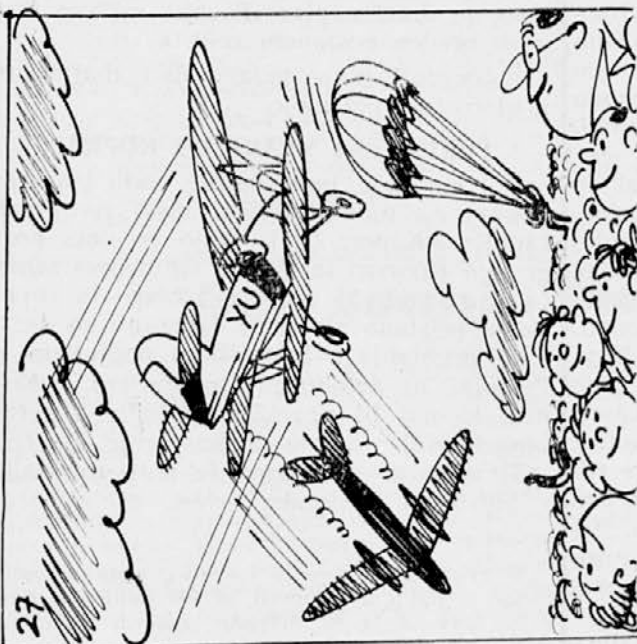

vdušenjem. Ko je ploskanje potihnilo, je Bimbo nadaljeval:

»Tudi glede učiteljev je treba nekaj ukreniti. Komaj še najdejo čas, da stopijo za nekaj ur v šolo in tam učijo ter da dopovedujejo staršem, kako je treba napraviti naloge. Zato učitelji odslej ne bodo več učili, ampak bodo hodili na sestanke, konference in seminarje. Sestavljali bodo pravilnike, pripravljali proslave in obletnice ter točkovali sebe in druge.«

in delajo kozolce in tičnice za ročno delo.« je govoril Bimbo, »otroci pa v šoli dobijo cveke za slabe naloge, kozolce in tičnice staršev. Kdor kaj napravi, naj za svoje delo tudi odgovarja. Zato bodo po novem hodili v šolo starši. Tako bodo bolje razumeli moderne čase in moderne šole, hkrati pa se ne bo več mogla primeriti krivica, da bi oče napisal slabo nalogo, sin bi pa dobil zanj cvek, ampak bo dobil cvek tisti, ki je kriv.«

Vsi prisotni so pozdravili Bimbove besede s silnim na-

27. **Janezove strašne sanje — prvo nadaljevanje**

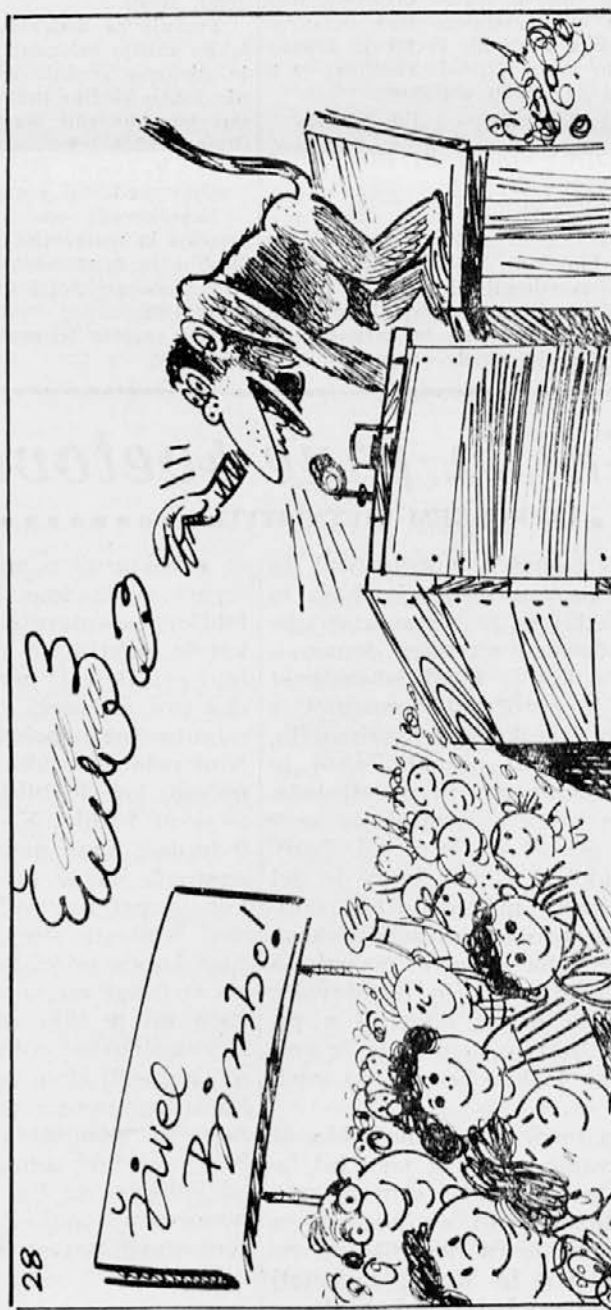
Ko je Bimbo postal šef urada »Za izboljšanje šol in pouka«, je najprej zbral vse učence in učitelje iz vseh naših šol na starem ljubljanskem letališču. Za začetek so gledali velik letalski miting, potem pa je imel Bimbo govor, v katerem je naznanil, da bo odslej v šolah vse drugače.

»Nima smisla, da doma starši pišejo naloge, rišejo risbe

šolo starši. Pripravljali se bodo na življenje, seveda! To je moderna šola! Učili se bodo twist, šofiranje, ime na filmskih igralcev in podobne znanosti, ki jih mora zdaj obvladati vsakdo. In ko bodo vse to znali, bodo šli na univerzo in visoke šole.«

Zdaj ploskanje kar ni hotelo prenehati. Bimba so na ramenih odnesli z govorniškega odra in tudi Janez je bil kot njegov najboljši prijatelj deležen slave in časti.

iz leta v leto. Odslej bomo čitanke pisali tako, da jih bo mogoče brati od spredaj nazaj in od zadaj naprej. V letih z lihimi števili na koncu bodo veljavne od spredaj nazaj, v letih s sodimi števili pa od zadaj naprej.«

Tudi te Bimbove besede so navdušeno pozdravili. Ko se je navdušenje poleglo, je Bimbo končal: »Vprašali boste, kaj bodo odslej delali učenci, če bodo hodili v

28. **Janezove strašne sanje — drugo nadaljevanje**

Med viharim ploskanjem je Bimbo nadaljeval:

»Red bomo napravili tudi pri učnih načrtih. Zdaj se spreminjajo silno neredno — včasih vsako leto, potem pa tri leta nič. Odslej bomo za vsako šolsko leto pripravili nov učni načrt, to bo imel na skrbi poseben oddelek pri šolskem ministrstvu. Tudi s čitankami in z drugimi šolskimi knjigami so težave, ker se menjajo